SPRONKSWEG OLDERBROEK

LAGEMAAT

Lagemaat ‘het bedrijf’

LAGEMAAT

Lagemaat ‘het bedrijf’

LAGEMAAT

~~De~~Remolition

Het ‘omgekeerde’ proces van de sloper

Nieuwe samenwerking
Architect en Sloper

linear economy - circular economy

LLAGEMAAT

~~De~~Remolition

LLAGEMAAT

Het Project

- 13 R-Ladder
- Levenscyclus
- Circulaire waardes
- Modellering
- Materiaalstromen
- Procesgang circulair
- Remontage
- Materiaalbeheer
- Circulaire projecten (lagemaat)

Spronksweg: (10 woningen)
3, 3A, 5, 5A, 7, 7A, 9, 9A, 11, 13, 15, 17, 19 en 21

Hollanderstraat: (14 woningen)
1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25 en 27

13 R-Ladder

- Doorontwikkeld model
- gebaseerd op de principes van de circulaire economie en omvat vier belangrijke strategieën:
  - Reduceren
  - Hergebruiken
  - Recycle
  - Terugwinnen
- Er aanvullende R's in ons model toegevoegd, die verder gaan dan de oorspronkelijke 6R's van de circulaire economie, bekent als de ladder van Lansink.

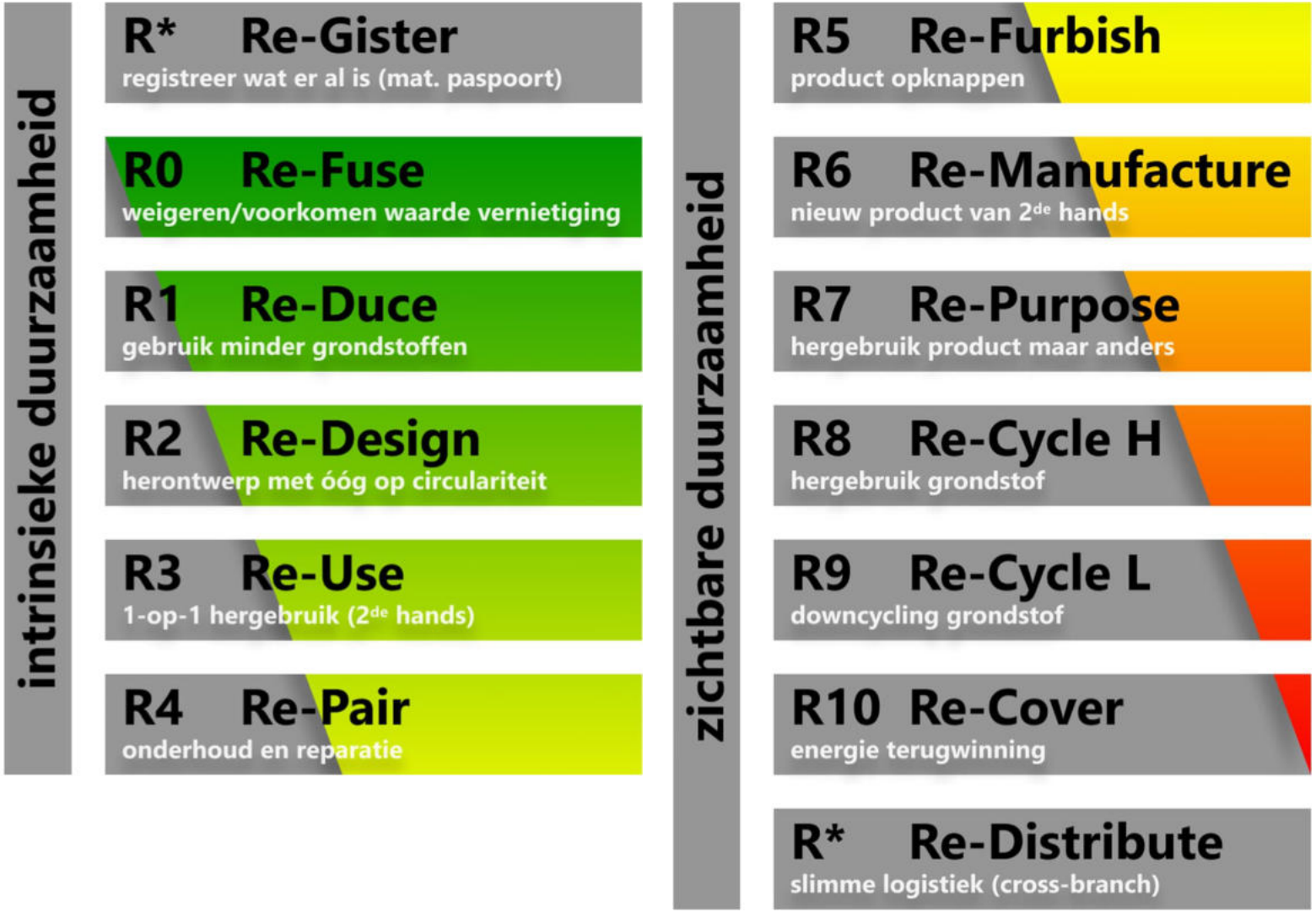

Levenscyclus

Materialen paspoort			13 R-Ladder									Gewicht (kg)		Embodied CO2 eq		7 S-Model							Losmaakbaar
NL-SfB	Description	Onderdeel	R3 Re-Use	R4 Re-Pair	R5 Re-Furbish	R6 Re-Manufacture	R7 Re-Purpose	R8 Re-Cycle H	R9 Re-Cycle L	R10 Re-Cover	R* Re-Distribute	Totaal gewicht materiaalstroom (kg)	R3 - gewicht materiaalstroom (kg)	Embodied CO2 eq materiaalstroom	R3 - Embodied CO2 eq materiaalstroom	S1 Stuff	S2 Space plan	S3 Sevices	S4 Structure	S5 Skin	S6 Site	S7 Social	Beknopte omschrijving
00.00	tekst	tekst	95%			5%						0.000	0.000	0.000	0.000				X				tekst
00.00	tekst	tekst	95%			5%						0.000	0.000	0.000	0.000				X				tekst
		tekst	95%			5%						0.000	0.000	0.000	0.000				X				tekst
		tekst	95%			5%						0.000	0.000	0.000	0.000				X				tekst

Levenscyclus

Materiaalstromen vrijkomt uit project			13 R-ladder (beoogd)									Afm.		Gewichten		Uitstoot		7 S-MODEL						
			R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R*							S-	S1	S2	S3	S4	S5	S*
			Re-Use	Re-Pair	Re-Furbish	Re-Manufacture	Re-Purpose	Re-Cycle H	Re-Cycle L	Re-Cover	Re-Distribute	Hoeveelheid	Eenheid	Materiaal stroom KG (eenduidigheid)	1-op-1 Hergebruik in KG	Voorkoming van kg CO eq	Voorkoming van kg CO eq	Social (Sociaal)	Stuff (Losse inrichting) 1 - 5 jaar	Space plan (vaste inrichting) 10 jaar	Services (Installaties) 25 jaar	Skin (schil) 50 jaar	Structure (Constructie) 100 jaar	Site (Plot) ∞ jaar
13.2	vloeren op grondslag; constructief	**Betonvloeren**				100%						128,2	m^3	283.543	0	29.354	0						X	
16.1	funderingsconstructies; voeten en balken	**Fundering**				100%						175,3	m^3	395.232	0	50.485	0						X	
21.1	buitenwanden; niet constructief	**Baksteen**	50%			50%						487,3	m^3	877.219	438.610	144.741	72.371					X		
22.1	binnenwanden; niet constructief	**Baksteen**				100%						769,2	m^3	1.384.517	0	228.445	0					X		
23.21	vloeren; constructief, vrijdragende vloeren	**Betonvloeren**				100%						17,7	m^3	39.126	0	4.051	0						X	
23.21	vloeren; constructief, vrijdragende vloeren	**Holle Baksteen**				100%						208,5	m^3	500.314	0	19.512	0						X	
24.11	trappen en hellingen; trappen, rechte steektrappen	**Trap**				100%						5,3	m^3	2.317	0	2.753	0			X				
28.1	hoofddraagconstructies; kolommen en liggers	**Balklaag**	90%			10%						36,5	m^3	16.624	14.962	24.790	22.311						X	
31.2	buitenwandopeningen; gevuld met ramen	**Puien buiten**	90%			5%		5%				13,1	m^3	4.227	3.804	6.190	5.571					X		
31.2	buitenwandopeningen; gevuld met ramen	**Puien raamkozijnen**	90%			10%						9,6	m^3	3.116	2.804	4.563	4.106					X		
31.2	buitenwandopeningen; gevuld met ramen	**Glas**	90%			10%						0,8	m^3	127	114	224	201					X		
31.2	buitenwandopeningen; gevuld met ramen	**Raamdorpelstenen**				100%						3,2	m^3	2.851	0	641	0					X		
32.0	binnenwandopeningen; algemeen	**Binnenkozijn incl. deur**	50%					50%				15,8	m^3	5.128	2.564	7.510	3.755			X				
32.0	binnenwandopeningen; algemeen	**Hang en- sluitwerk**	50%					50%				0,1	m^3	576	238	1.650	825			X				
42.12	binnenwandafwerkingen; bekledingen	**Tegels**				100%						3,9	m^3	9.668	0	6.708	0			X				
45.11	plafondafwerkingen; verlaagd, verlaagde plafonds	**Gipsplaat**	50%					50%				12,0	m^3	9.562	4.781	2.027	1.014					X		
47.12	dakafwerkingen; afwerkingen, hellende dakafwerkingen	**OSB**	90%			10%						61,4	m^3	9.827	8.844	11.233	10.110					X		
47.12	dakafwerkingen; afwerkingen, hellende dakafwerkingen	**Panlatten**				100%						12,0	m^3	5.450	0	8.127	0					X		
47.12	dakafwerkingen; afwerkingen, hellende dakafwerkingen	**Dakpannen**	100%									43,0	m^3	54.098	54.098	18.047	18.047					X		
5-	INSTALLATIES WERKTUIGBOUWKUNDIG	**Werktuigbouwkundige installatie**						100%				24	pst.	1.200	0	1.350	0				X			
6-	INSTALLATIES ELEKTROTECHNISCH	**Elektrische installatie**						100%				24	pst.	3.600	0	4.050	0				X			
63.0	verlichting; algemeen	**Armaturen**	50%					50%				24	pst.	24	12	27	13				X			
4.11	vaste sanitaire voorzieningen; standaard, sanitaire toestellen; normaal	**Sanitair**	50%					50%				0,3	m^3	836	418	580	290				X			
90.0	terrein	**Beton tegels 30x30**	100%									14,2	m^3	6.666	6.666	9.418	9.418			X				
														3.615.906	**537.964**	**586.476**	**148.033**	0,00%	0%	9,46%	0,20%	75,27%	15,07%	0,00% Re-Use
																		0,06%	0%	4,78%	1,02%	72,34%	21,86%	0,00% Aanwezig

ReUse score: 25% (deze score wijzigt na gelang van het werk)

Pagina 1

Circulaire waardes

ca. 150.000 kg $CO_{2\ eq}$ voorkomen met dit project (25% ReUse)

ReUse	
148.033 kg $CO_{2\ eq}$	
0 kg $CO_{2\ eq}$	
13.998 kg $CO_{2\ eq}$	
303 kg $CO_{2\ eq}$	
111.420 kg $CO_{2\ eq}$	
22.311 kg $CO_{2\ eq}$	

Totaal	
586.476 kg $CO_{2\ eq}$	
0 kg $CO_{2\ eq}$	
28.039 kg $CO_{2\ eq}$	
6.007 kg $CO_{2\ eq}$	
424.238 kg $CO_{2\ eq}$	
128.192 kg $CO_{2\ eq}$	

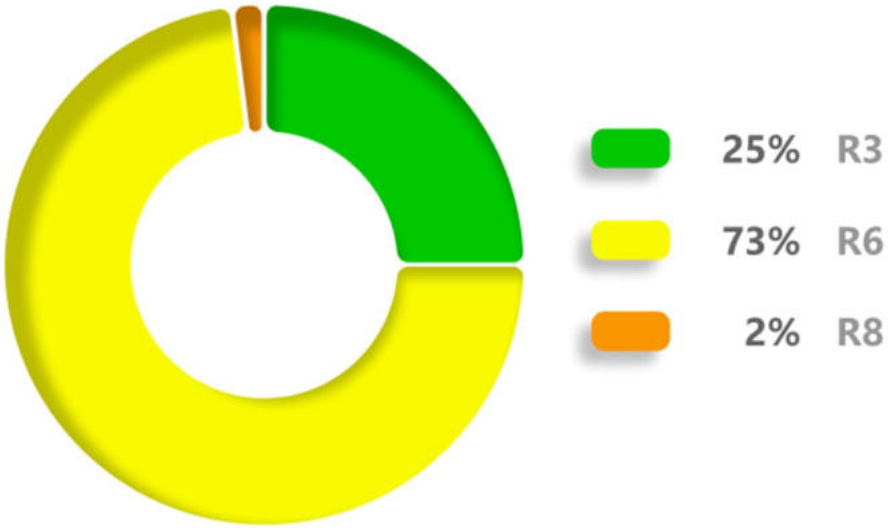

Modellering

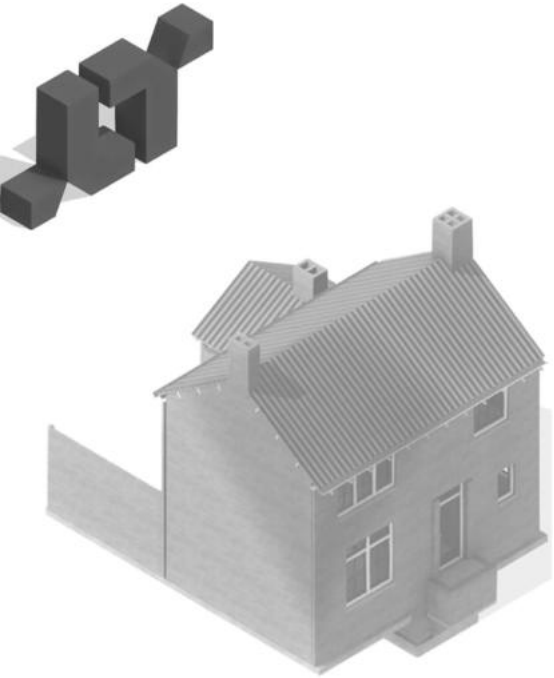

Basis model
- archief tekeningen
- productie tekeningen

‘Pointcloud’
- 3D scan van het gehele pand

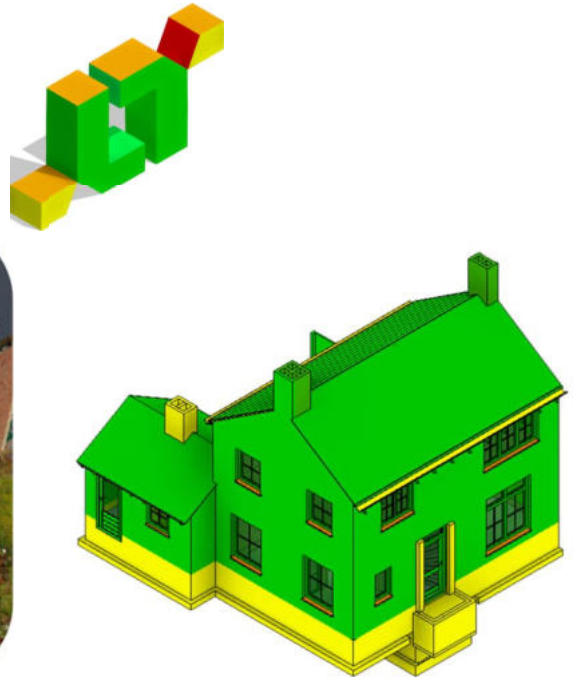

Model met 13 R-ladder
- 13 R-ladder implementatie
- duidelijk beeld van hergebruik

Compleet model
- ‘pointcloud’
- testen
- labellijsten genereren

Materiaalstromen

- Sloopbeton
- Baksteen
- Hardhout
- Zachthout
- Puien gevels
- Glas
- Binnen kozijnen
- Hang- & Sluitwerk
- Tegels
- Gipsplaten
- Hekwerk
- Dakpannen
- Installatie E&W
- Sanitair
- Klimaat adaptief

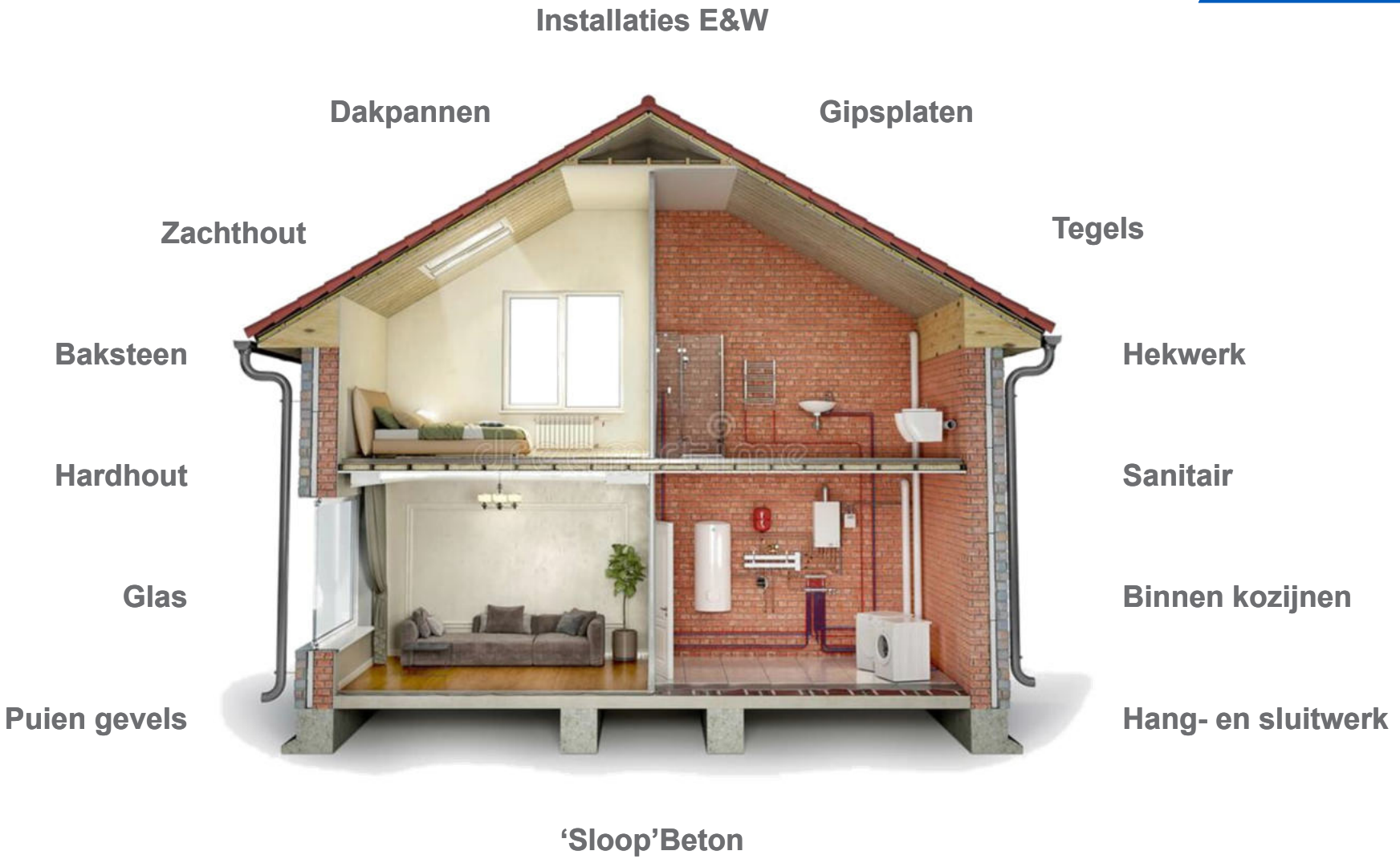

Sloopbeton

Halffabricaat

- Lagemaat is één van de zes co-founders van Circulair Mineraal®, een consortium dat middels een smart crush techniek vervangers voor de primaire grondstoffen grind, zand en vulstof uit sloopbeton kan halen
- Nieuw beton bestaat hierbij uit 93-96% sloopbeton

LAGEMAAT

CIRCULAIR MINERAAL

Baksteen

1-op-1 Herinzet

- 50% van de buitengevels wordt machinaal gesloopt - handmatig geschikt gemaakt voor direct hergebruik

Halffabricaat

- via CM-principe, baksteen voor 95% te splitsen
- Toepasbaar op:
  - Holle baksteenvloeren
  - Binnenwanden
  - 50% van overige gevelstenen

Hardhout

1-op-1 Herinzet – 1/2
- Hardhout uit kozijnen is vaak goed bruikbaar
- Digitaal vastgelegd en verstrekt aan architect

1-op-1 Herinzet – 2/2
- Minder goede delen worden in lange lengtes geoogst
- Renovatie- en herstelprojecten van Omnia Wonen

Halffabricaat
- Hardhout als Meranti en Iroko blijft via SROI behouden
- Bewerkt tot lamellen (vingerlassen/lamineren)
- Gecertificeerd timmerhout met verlaagde MKI-, LCA- en MPG-waardes

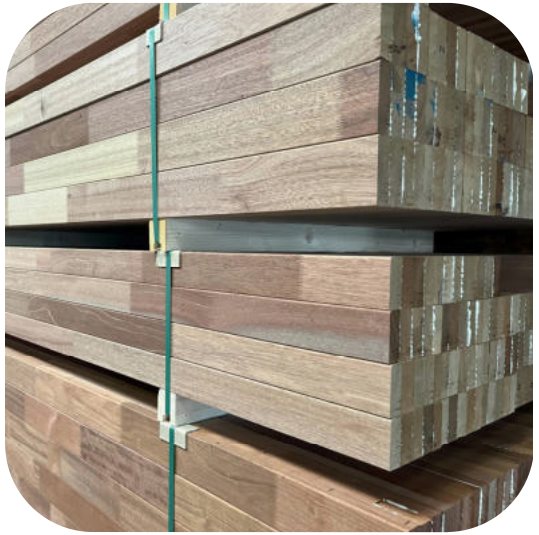

Zachthout

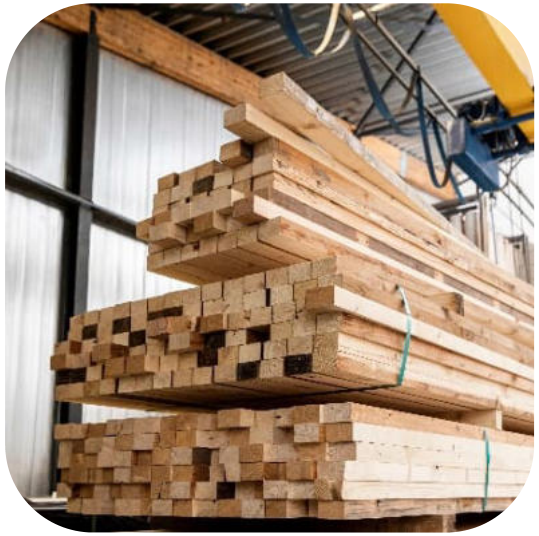

1-op-1 Herinzet

- Vurenhouten balkhout wordt hergebruikt in diverse (deel)projecten
- Via SROI: spijkervrij gemaakt, op maat gezaagd en teruggebracht tot handelsmaat
- Ook geschikte OSB-platen worden direct hergebruikt

Halffabricaat

- Overtollige houten onderdelen (o.a. trapdelen, dakplaten, panlatten) vermalen tot houtsnippers
- Ingezet als grondstof voor spaan- en MDF-platen via samenwerking met UNILIN

Puien gevels

1-op-1 Herinzet

- In het project wordt onderscheid gemaakt tussen houten en kunststof buitenpuien
- Kunststof puien uit eerdere renovaties worden geoogst voor 1-op-1 hergebruik
- Hergebruik is afhankelijk van type, plaatsingsjaar, technische staat en isolatiewaarde
- Geschikte kozijnen worden zorgvuldig verwijderd en gereinigd
- Waar nodig voorzien van nieuwe beglazing of hang- en sluitwerk
- Hergebruik vindt plaats in (deel)project of elders in de vastgoedportefeuille

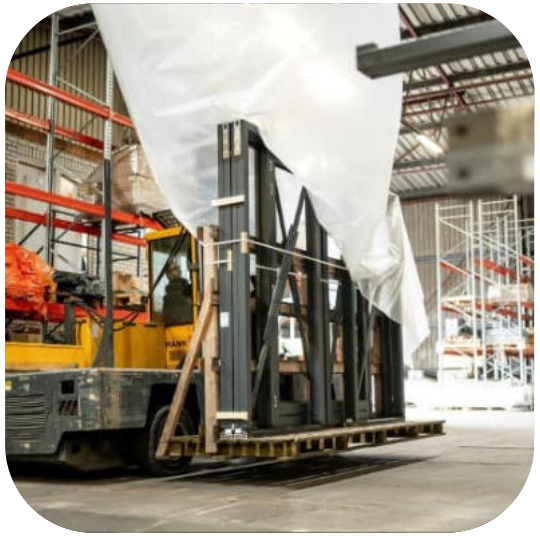

Glas

1-op-1 Herinzet
- Glas wordt op voorhand gedemonteerd.
- Middels zuignappen en op glasblokken gezet.

Halffabricaat – 1/2
- Afgevoerd naar Vlakglas Recycling Nederland
- Vlakglasafval naar nieuw glas gemaakt
- Schoon vlakglas is 100% herbruikbaar

Halffabricaat – 2/2
- Samenwerking met de coöperatie Insert
- Vensterbeglazing van >1m²
- GSF/IsoGlas zet dit om in circulair thermopane, wat resulteert in een indrukwekkende CO_2-reductie van 45%

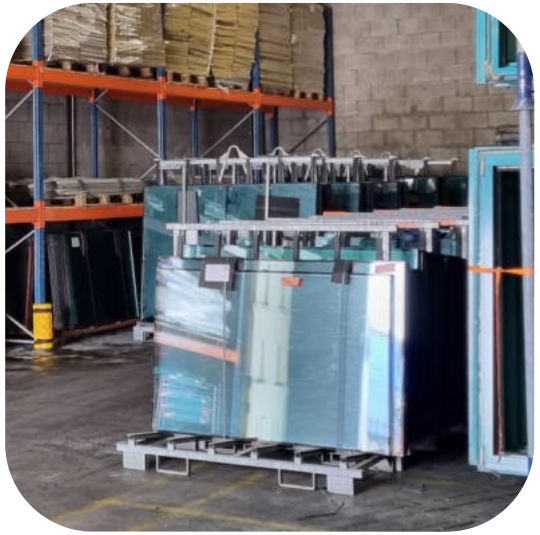

Binnen kozijnen

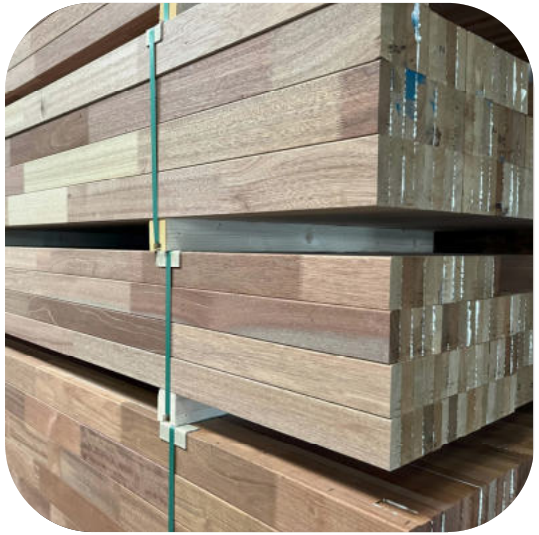

1-op-1 Herinzet

- Kozijnen incl. deuren zijn 1-op-1 herbruikbaar
- Deuren van circa 2 meter zijn geschikt voor renovatie, ondanks afwijking van BBL-eisen voor nieuwbouw
- Inzetbaar in onderhouds- en renovatieprojecten van Omnia Wonen

Halffabricaat

- Onderdelen zonder directe afzetmarkt worden verwerkt volgens de methode voor hardhout (halffabricaat)

Hang- en sluitwerk

1-op-1 Herinzet

- Hoogkwalitatieve deursloten, met name de RVS
- Eenvoudig voorafgaand aan sloop te verwijderen
- Eventueel na een refurbish- en herverpakkingsronden via SROI
- Inzetbaar in onderhouds- en renovatieprojecten van Omnia Wonen

Tegels

Halffabricaat

- Keramische tegels uit wanden en vloeren van natte ruimtes worden gedemonteerd via bronscheiding
- Het materiaal wordt verwerkt in een mineraalsplitser tot hoogwaardige secundaire grondstof
- Toegepast als klei-additief of alternatief bindmiddel in beton- en specieproductie
- Dit vermindert de winning van primaire grondstoffen

Gipsplaten

1-op-1 Herinzet

- Gipsplaten in standaardmaten worden vóór de sloop zorgvuldig verwijderd en gepalletiseerd
- Platen worden opnieuw gemonteerd als eerste laag in metalstucwanden
- Eventuele oneffenheden worden gecompenseerd met een tweede nieuwe laag

Refurbishing

- Landelijke inname via samenwerking binnen de Insert coöperatie
- Efficiënte hubstructuur
- inzet van SROI-partijen
- milieuvriendelijke verflaag
- Verpakt in biobased retailverpakkingen

Hekwerk

1-op-1 Herinzet

- Direct herbruikbaar hekwerk
- Kleine aanpassingen per situatie mogelijk
- Ervaring met vergelijkbare projecten
- Beproefd systeem, snel toepasbaar
- Voldoet aan bouwvoorschriften

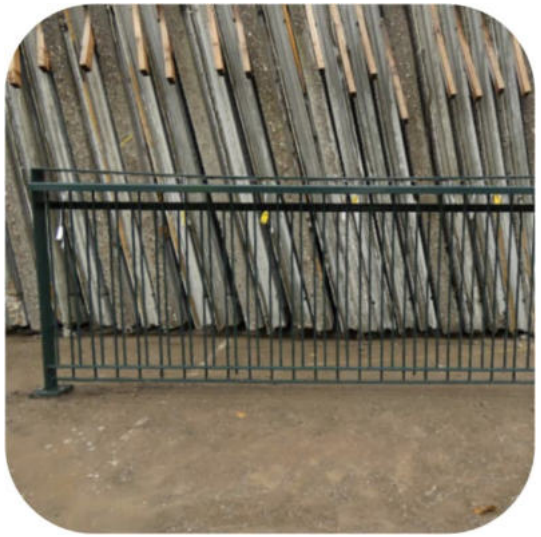

Dakpannen

1-op-1 Herinzet

- Zorgvuldig gestapeld en gelabeld op pallets
- Geschikt voor hergebruik in nieuwbouw en renovatie
- Visueel gecontroleerd op breuk en schade
- Authentieke uitstraling, ideaal voor karaktervolle projecten
- Inzetbaar in onderhouds- en renovatieprojecten van Omnia Wonen

Halffabricaat

- Inzet na recyclage als:
  - Vul- en stabilisatiemateriaal
  - Aggregaat in bakstenen
  - Substraat voor planten

Installaties E&W

1-op-1 Herinzet

- Diverse onderdelen zoals:
  - Wandgoten en toebehoren
  - Brand- slanghaspels en blussers
  - Kabels (diverse soorten en lengtes)
  - Wi-Fi toestellen e.d.
  - Boilers
  - Lampen via st. WeCycle
- Aan dit proces is ook SROI gebonden

Om laten smelten

- In delen van het vrijkomende installatiematerialen zitten waardevolle metalen; goud, koper en overig
- Opnieuw de CO_2 uitstoten in de lucht
- Bespaart wel belangrijke en schaarste metalen

Sanitair

1-op-1 Herinzet

- Wij demonteren nauwkeurig sanitaire onderdelen die niet ouder zijn dan 5 jaar
- Keukenblokken die niet ouder zijn dan 4 jaar

Halffabricaat

- Keramiek via het CM-principe weer beschikbaar als hoogwaardige grondstof voor bijv. klei-additief binder
- Wanneer keukens geen afzet ondervinden worden uit elkaar gehaald in materiaalstromen, waarbij hout als snippers worden hergebruikt als grondstof in spaan- of MDF-platen in samenwerking met Unilin.

Klimaat Adaptief

ECO-MAAT

- Faunatorens naar ontwerp van Ecofect en Lagemaat
- Het herinzetten van materieel via Repurpose om zo een circulaire huisvesting te creëren voor de vleermuis, huismus, gierzwaluw, egel, wezel en diverse soorten insecten

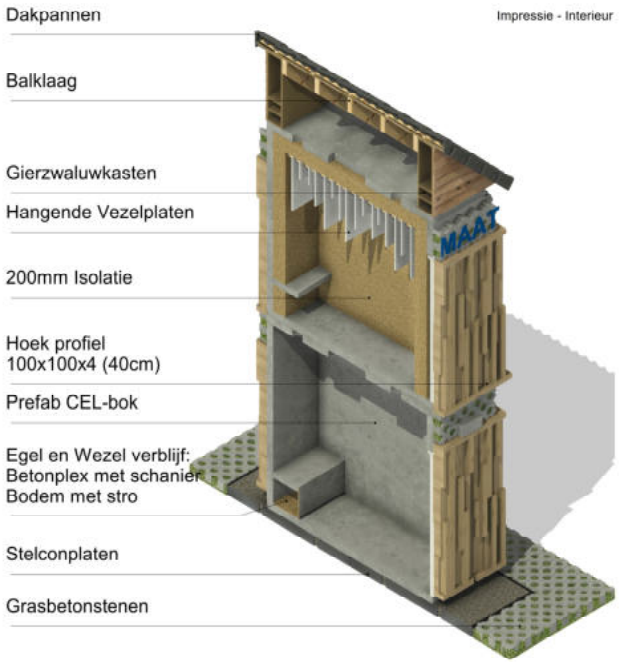

LAGEMAAT

SROI

Lucrato

- Lucrato staat voor ‘winst’. Lucrato geloven dat werken op meerdere manieren winst oplevert. Sociale, maatschappelijke en economische winst. Winst voor werkzoekenden én voor werkgevers. Ze kijken anders naar het werk dat gedaan moet worden en naar de mensen die het werk uitvoeren. Elkaar verrijken, dat is het doel. Samen zorgen we voor winst en werkplezier voor iedereen.

LAGEMAAT

Procesgang circulair

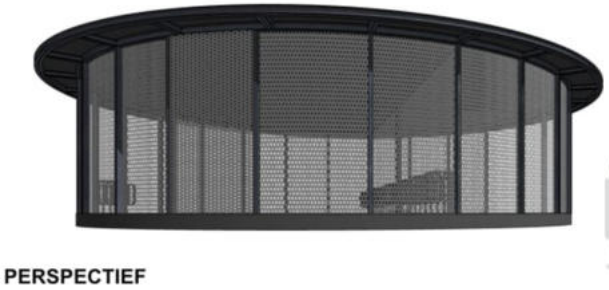

Basis model
- Model gekregen als uitvraag
- Als basis ontwerp genomen, wat betreft vorm en maatvoering

Donor materialen
- We maken van de beschikbare donor materialen ook een model, zodat deze gemakkelijk verwerkt kunnen worden in een ontwerp.

Circulaire materialen
- Model aanvullen met nieuwe circulaire producten en/of biobased - verhoging de van circulariteit

Circulair ontwerp Lagemaat
- Model op basis van circulaire producten en donor materialen, dit resulteert op een groot besparing van CO_2 tijdens de uitvoeringsfase

LAGEMAAT

Remontage

Opslag
- Omgekeerde demontage
- Gelabelde ‘Lego’ stenen voor de remontage

Refurbish
- Materialen worden daar nodig refurbished, via SROI
- De kwaliteit wordt gehandhaafd of zelfs verbeterd

Onlinedatabase
- Foto’s van materialen op NL/SfB codering
- Labellijst voor 1-op-1 herinzet, evt. te delen met de architect
- Levenscyclus materialen

LLAGEMAAT

Materiaalbeheer

Label lijst:
- Beheerd door de uitvoerder
- Labels: materialen voor 1-op-1 herinzet
- Plattegronden met nummering

Levenscyclus materialen:
- 13 R-Ladder implementatie
- % hergebruik per trede

'Real time' modellen:
- Label nummering
- Opslag locaties
- Status (opslag, defect, e.d.)

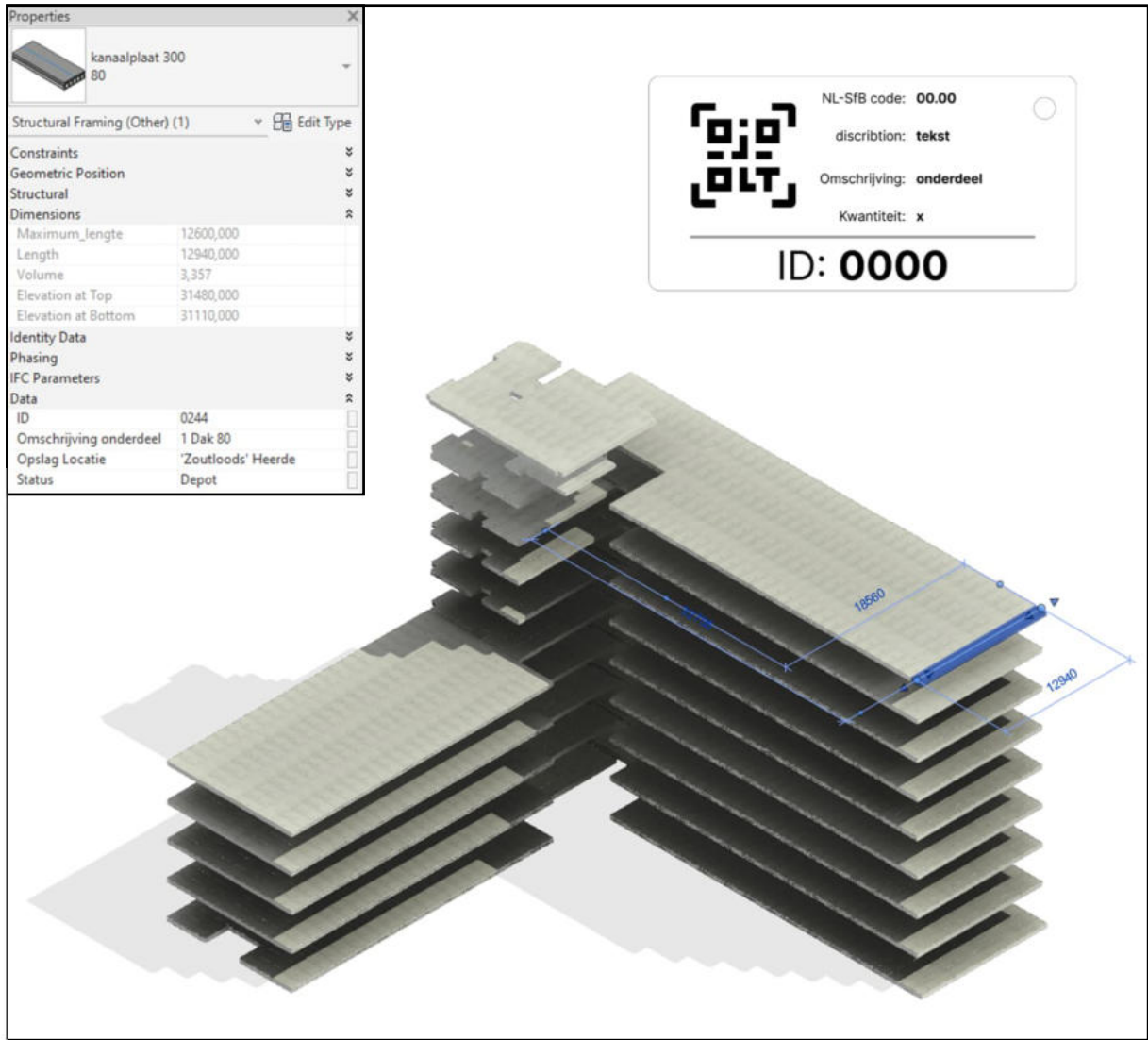

LLAGEMAAT

Circulaire projecten

Slopen > Demontage
Gebouwen > Lego stenen

Lagemaat - Projecten:

- Prinsenhof Arnhem
- Ruijgoordweg 80 Amsterdam
- ‘Zuiderstand’ Theater
- Tijdelijke rechtbank Amsterdam
- Ivoordreef Utrecht
- Recirculaire woning
- Zandweg 2 Heerde

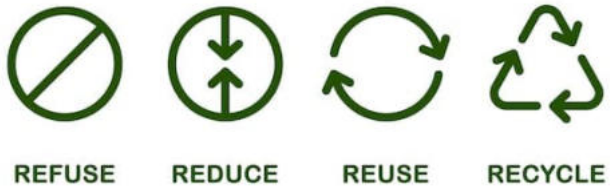

LAGEMAAT

Circulaire projecten

LLAGEMAAT

Aan de slag,
voor nu en de
toekomst
LLAGEMAAT